

ZNAČAJ OTKRIVANJA I KAŽNJAVANJA IZVRŠILACA RAZBOJNIŠTAVA U PREVENCIJI RAZBOJNIČKOG KRIMINALITETA U BOSNI I HERCEGOVINI

UDK: 343.24:343.712.1(497.6)(045)
Pregledni naučni rad

Dr. sc. Damir Čačković

Tužilac Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona

SAŽETAK

U radu se razmatra značaj izvjesnosti kažnjavanja i kaznene politike kao preventivnog uticaja na smanjivanje razbojničkog kriminaliteta u Bosni i Hercegovini, odnosno na smanjivanje motivacije izvršilaca razbojništava da čine ovu vrstu krivičnih djela. Pri tome autor zauzima stajalište da je izvjesnost kažnjavanja i stroga kaznena politika sudova jedan od najvažnijih mehanizama smanjivanja motivacije izvršilaca krivičnih djela u Bosni i Hercegovini, a obzirom da je to jedini aspekt primarne prevencije koja se može provesti bez fundamentalnih društvenih promjena. Takođe je autor na osnovu analize razbojničkog kriminala na području Bosne i Hercegovine i Tuzlanskog kantona u periodu od 2008. do 2013. godine zaključio da procenat rasvjetljenosti razbojničkog kriminaliteta i kaznena politika sudova ne doprinose prevenciji ovog vida kriminala u Bosni i Hercegovini, odnosno da se izvršioци ovih krivičnih djela susreću sa relativno manjim rizikom da budu indentifikovani i procesuirani te adekvatno kažnjeni, a što direktno utiče na broj razbojništava i njegove fenomenološke oblike ispoljavanja.

Ključne riječi: razbojništva, prevencija, otkrivanje izvršilaca, kaznena politika

1. UVODNA RAZMATRANJA

Krivična djela razbojništva spadaju u najteže imovinske delikte jer predstavljaju brutalni akt nasilja iz koristoljublja i kojima se ostvaruje zaštita imovine od najbezobzirnijeg oduzimanja. Ovdje se radi o krivičnim djelima velike društvene opasnosti, a statističke dokumentuju ne samo znatan porast njihovog broja, već i njihove opasnosti u smislu sve beskruploznijih načina i sredstava izvršenja. Riječ je o složenim krivičnim djelima koja pored klasičnih obilježja djela čiji je zaštitni objekat imovina, sadrže i elemente nasilja-prinude što im često daje atribut najtežih djela protiv imovine. Društvena opasnost ovih krivičnih djela suštinski i nije u imovinskoj šteti, odnosno u vrijednosti oduzete ili otete stvari, nego u ponašanju izvršilaca djela koji koriste prinudu, prijetnju ili napad na život i tijelo sa ciljem da oduzmu stvar, a kod najtežih oblika i u tjelesnom ozljeđivanju, pa čak i usmrćivanja žrtve. Stoga su ova razbojništva sa pravnog, kriminalističkog, kriminološkog i kriminalno-političkog stanovišta veoma aktuelna. Ta djela nailaze na izuzetnu pažnju javnosti, a nedovoljna efikasnost u njihovom otkrivanju izaziva osjećaj nesigurnosti i nespokojnosti kod građana. Iz tog razloga je neophodno razvijati efikasnu strategiju za suzbijanje ovog vida kriminala, a koja, pored represivne djelatnosti, mora nužno obuhvatati i intenzivnu preventivnu djelatnost kroz mjere primarne, sekundarne i tercijarne prevencije. Naime, obično se pod borbom protiv kriminaliteta smatra preduzimanje mera od nadležnih policijskih, sudskih i tužilačkih organa, ali je međutim sigurno i da preventivno djelovanje kroz bolju društvenu organizaciju i uspješno rješavanje društvenih problema, može značajnije da poboljša situaciju na tom planu. Ipak, paralelna i međusobno usklađena primjena prevencije i represije je jedina realnost i perspektiva u akciji sprečavanja i suzbijanja svih oblika kriminaliteta¹, pa tako i razbojničkog kriminaliteta.

Prevenција kriminaliteta inače obuhvata sve mjere kojima se smanjuje ili na drugi način pridonosi kvalitativnom i kvantitativ-

1 Budimlić, M. (2010) *Primjenjena kriminologija*, Fakultet za kriminologiju, kriminalistiku i kriminološke studije, Sarajevo, 35.

nom smanjenju kriminaliteta i osjećaja nesigurnosti građana, bilo direktnim odvrćanjem od kriminalnih aktivnosti ili politikom intervencije osmišljene u cilju smanjena potencijala za kriminalitet i uzorke kriminaliteta², odnosno pretpostavlja, prije svega, otklanjanje što je moguće većeg broja posrednih i neposrednih faktora koji dovede do pojave kriminalnog ponašanja.³ Kvalitet u radu na prevenciji kriminaliteta, odraziće se na sigurnost življenja, općenito, bezbjedonosnu kulturu svih njenih građana i kvalitet življenja u određenoj društvenoj zajednici te će pomoći u njenom bržem i prosperitnijem razvoju.⁴ Iz tog razloga prevencija kriminala postaje sve važnija komponenta mnogih nacionalnih strategija jačanja javne sigurnosti i bezbjednosti.⁵

2. UTICAJ KAZNE NE POLITIKE NA RAZBOJNIČKI KRIMINAL

Represivna kaznena politika predstavlja jedan od najvažnijih preventivnih mehanizama u suzbijanju svih oblika kriminala, pa tako i razbojništava. Naime, opšta svrha svih krivičnih sankcija jeste preventivno djelovanje, odnosno da se, izražavajući društvenu nevrijednost djela, djeluje preventivno utičući na svijest građana o potrebi poštivanja zakona, o tome da zajedničko življenje ljudi neminovno nameće obavezu svima da uvažavaju pravila i norme pravnog poretka.⁶ S tim u vezi, represivnijom kaznenom politikom, odnosno pooštavanjem sankcija koje se izriču izvršiocima krivičnih djela razbojništava može se uticati na smanjivanje želje za vršenjem ovih krivičnih djela kod ostalih osoba. Tako se navo-

2 Pavišić, B. *et al.* (2006) *Kriminalistika*, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb, 191.

3 Budimlić, M., *op. cit.*, 35.

4 Korać, H. *et al.*, (2010), *Prevencija kriminaliteta*, Univerzitet u Novom Pazaru, Beograd, 9.

5 United Nations (2010), *Handbook on the Crime Prevention Guidelines*, International Centre for the Prevention of Crime, New York, 9-10.

6 Babić, M. *et al.*, (2005) *Komentari Krivičnih/Kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini*, Savjet/Vijeće Evrope i Evropska komisija, Sarajevo, 245-246.

di da je jedan od razloga smanjivanja stope krivičnih djela razbojništava i ubistva za čak 40% koje je evidentirano u Sjedinjenim Američkim Državama u periodu od 1993. do 2000. godine upravo rezultat represivnije kaznene politike kao posljedica čvršće borbe protiv kriminala.⁷

Represivna kaznena politika kao mehanizam primarne prevencije se zasniva na teoriji racionalnog odabira koja pretpostavlja da će potencijalni izvršilac prilikom donošenja odluke da izvrši krivično djelo razbojništva procjenjivati sve rizike i dobiti iz tog krivičnog djela. Na ovaj način, ukoliko su za razbojništvo predviđene teže sankcije i ukoliko sudovi i izriču visoke kazne zatvora to će i mnogi izvršioc i odustati od izvršenja ovih krivičnih djela. Međutim, postoje i druga stajališta prema kojima represivnija kaznena politika nema uticaja na smanjivanje broja razbojništava.⁸ To se objašnjava činjenicom da su izvršioc i krivičnih djela najčešće osobe koje imaju trajne poremećaje u socijalizaciji, poremećaju sistema vrijednosti i nedostatku izgrađenih moralnih normi te usljed toga ne predstavljaju pojedince koje na racionalni način postavlja svoje ciljeve i na racionalni način bira racionalna sredstva za realizaciju tih ciljeva. Pored toga se navodi da visoke zatvorske kazne ne djeluju zastrašujuće na potencijalne razbojnik e jer oni smatraju da nikada neće biti uhvaćeni ni kažnjeni.⁹ Takođe, rezultati istraživanja pokazuju da kriminalci u većini slučajeva imaju nizak koeficijent inteligencije te su im i sve ostale kognitivne sposobnosti ispod prosjeka. Time zastrašivanje i procjena rizika od kazne gube smisao

7 Blumstein, A. (2006) „*The Crime Drop in America: an Exploration of Some Recent Crime Trends*“, Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention, Vol. 7, 17-22.

8 Wright, R, Scott, H.D. (1996) „*Robbers on Robbery: Prevention and the Offender*“, National Institute of Justice, 13-14; Kruize, P. (2001) „*Preventive and Repressive Strategies to Limit the Number of Commercial Robberies in Denmark*“, Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention, Vol. 2/2, 188; Bennet, T., Brookman, F. (2008) „*Violent street crime: Making sense of seemingly senseless acts*“, International Review of Law, Computers & Technology, 22/1/2, 179; Muratbegović, E. (2010) *Kriminalistička prognostika i prevencija*, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo, 188.

9 Kruize, P., *op. cit.*, 188.

jednostavno zato što prosječni kriminalac nije u stanju da procjeni odnos između dobiti i kazne koja slijedi ukoliko bude uhvaćen, te prema tome izostaje strah, koji bi trebalo da bude rezultanta takvih kognitivnih procesa kod potencijalnog izvršioca.¹⁰ Osim toga, izvršioци uglavnom donose odluku da izvrše razbojništvo pod pritiskom ili kad nemaju drugog izbora te zato što im je poznato da imaju relativno male šanse da budu uhvaćeni.¹¹ Takođe se navodi da, barem kada je riječ o uličnim razbojništvima, izvršioци rijetko razmišljaju prilikom donošenja odluke da izvrše ta krivična djela i često i ne mogu ni objasniti zašto ih čine. Finansijski cilj je često samo jedan od motiva te nerijetko imaju manju ulogu u motivaciji izvršilaca uličnih razbojništava. To ne znači da su ova krivična djela neracionalna nego ih je potrebno posmatrati sa perspektive ulične kulture te uzeti u obzir i kulturološke i izražajne motive.¹²

3. UTICAJ IZVJESNOSTI KAŽNJAVANJA NA RAZBOJNIČKI KRIMINAL

Novija istraživanja ukazuju da je za preventivni efekat kažnjavanja značajna, pored strogosti kažnjavanja, i izvjesnost kažnjavanja i to prije svega kao kombinacija visokog nivoa izvjesnosti kazne sa manje izraženom strogošću, a ne obrnuto.¹³ Tako će povećanje visine izrečenih kazni za određeno krivično delo za 50% vrlo malo uticati na potencijalne izvršioce tog dela, za razliku od povećanja verovatnoće otkrivanja i lišenja slobode izvršioca za istih 50%, pri čemu bi tako krupno zaoštavanje kaznene politike bilo krajne problematično, dok je povećanje verovatnoće otkrivanja krivičnog dela i izvršioca veoma poželjno i smatra se da se može postići prilagođavanjem strategije policijskog rada. To istovremeno daje značajan potencijal za istovremenu redukciju i kriminaliteta i kvote osuđenih lica, što u savremenim uslovima stalno rastućeg krimi-

10 Muratbegović, E., *op. cit.*, 188.

11 Wright, R, Scott, H.D., *op. cit.*, 13-14.

12 Bennet, T., Brookman, F., *op. cit.*, 179.

13 Blumstein, A., *op. cit.*, 23.

naliteta i hronično prenaseljenih zatvora bez sumnje predstavlja veoma poželjan rezultat.¹⁴

Iz tog razloga, važnu ulogu u prevenciji kriminala, pa tako i razbojništva, ima i policija koja se tradicionalno smatrala kao represivni organ reaktivnog djelovanja. Međutim, savremeni trendovi razvoja zahtijevaju i proaktivno djelovanje policije, odnosno u periodu prije izvršenja krivičnog djela kako bi preduprijedili one situacije i djelovanja koja bi mogla poprimiti razmjere protupravnih ponašanja. Naime, reaktivno postupanje dovodi policiju u strateški nepovoljnu situaciju jer su stalno iza događaja i moraju rekonstruirati događaj iz prošlosti.¹⁵ Mjere koje policijske organizacije preduzimaju sa zadatkom preveniranja kriminalnih aktivnosti raznovrsne su i brojne, a između ostalih se mogu navesti: patrolna služba, nadziranje i obezbjeđenje objekata, pozornička služba, obezbjeđenje javnih skupova, kontradiverzione mjere, evidencije i dozvole, provjere identiteta, kontrola javnog saobraćaja, obrada podataka i analitičko-statističko istraživanje, informisanje građana i rad u zajednici, neformalno posredovanje u rješavanju konflikata, pojačan nadzor povratnika, saradnja unutar međunarodnih policijskih organizacija i slično.¹⁶

Danas je najviše zastupljeno preventivno djelovanje policije u okviru koncepta policijskog rada Policija u zajednici (*Community Policing*) koji je utemeljen na stajalištu da društvo može imati prihvatljivu razinu sigurnosti ako se policijski službenici ujedine sa građanima u rješavanju problema lokalne zajednice koji su povezani sa kriminalitetom, strahom od kriminaliteta te različitih oblika društvenih poremećaja.¹⁷ Ovakav koncept je zasnovan na shvatanju da se policija svojim angažovanjem na terenu udaljila od običnih

14 Soković, S. (2011) „Savremene globalne tendencije u kontroli kriminaliteta (karakteristike, perspektive i osvrt na domaće prilike)“, *Crimen*, broj 2/2011, 219-220.

15 Dujmović, Z., Mikšaj-Todorović, Lj. (2001) „Protek vremena od počinjenja kaznenog djela razbojništva do otkrivanja indentiteta počinitelja od strane policije“, *Kriminologija i socijalna integracija*, Vol 9 (2003), broj 1-2, 29.

16 Budimlić, M., *op. cit.*, 54-55.

17 Simić, B. (2009) „Savremeni koncept policijskog rada u okviru zajednice“, *Bezbednost*, broj 3/2009, 157.

građana i o sebi stvorila sliku autoriteta koji strogo profesionalno sprovodi zakon a o običnim građanima zauzima distanciran i neutralan stav. U tom smislu zadatak je potaknuti neporočne građane sa kojima će se definirati prioriteta policijskog djelovanja radi poboljšanja ukupnog života lokalne zajednice. Navedenim pristupom policija prestaje biti reaktivna služba koja čeka poziv da se negdje događa sigurnosni problem koji je u njezinoj nadležnosti već na takvim mjestima i spriječava djelujući proaktivno.¹⁸ Osnovni predušlov za uspostavljanje uspješnije saradnje policije i lokalne zajednice jeste da građani i drugi subjekti budu potpuno informisani o potrebi njihove saradnje sa policijom i o samom radu policije. Nepotrebna mistifikacija rada policije izaziva nepovjerenje građana i nerealna očekivanja od uloge njihovih službenika. Informisanje građana i drugih subjekata na području lokalne zajednice o mjerama koje policija preduzima u prevenciji kriminaliteta, samo po sebi, ima preventivan uticaj jer odvraća potencijalne izvršioce krivičnih djela od njihove kriminalne namjere.¹⁹ Svijest o posebnim preventivnim mjerama koje policija preduzima za potencijalnog izvršioca krivičnog djela istovremeno znači opažanje povećanog rizika od otkrivanja na prostoru na kojem se te mjere preduzimaju.

Pored toga, policija može djelovati preventivno i kroz aktivniji policijski rad koji su naročito zastupljeni u Sjedinjenim Američkim Državama gdje je nastao i koncept *Zero Tolerance Strategy* koja bi trebala „ponovo osvojiti javne prostore“ kojim se vrši reagovanje i sankcionisanje na sve oblike protupravnih ponašanja i izvršilaca iz svih kategorija društva. Temelj navedene strategije jeste *Broken Windows Theory* ili Teorija slomljenog prozora čije je stajalište da ukoliko se jedan razbijeni prozor kuće odmah ne popravi uskoro će svi prozori biti razbijeni.²⁰ Prepuste li se javni prostori vandalizmu, beskućnicima i neredu to se može shvatiti kao znak odustajanja od njih čime oni propadaju i pružaju infrastrukturu pojavama kriminaliteta. Policija mora zaštititi društvo i to ne samo pojed-

18 Pavišić, B. *et al.*, *op. cit.*, 192-193.

19 Vuković, S. (2009) „*Principi zakonitosti i legitimnosti u postupanju policije u prevenciji kriminaliteta*“, *Bezbednost*, broj 1-2/2009, 186-187.

20 Vuković, S., *op. cit.*, 193.

načno nego i otklanjanjem onih elemenata u društvu koji ga mogu eventualno uništiti. Tako se smatra da će agresivniji policijski rad vjerovatnije dovesti do smanjivanja izvršenih razbojništava kroz povećavanje rizika za hvatanje izvršilaca. Kroz zaustavljanje, ispitivanje i pažljivo opserviranje građana a naročito sumnjivih osoba policija će vjerovatnije pronaći bjegunce, otkriti zabranjene predmete i uhvatiti izvršioce koji bježe sa lica mjesta. Agresivniji policijski rad može takođe smanjiti razbojništva i kroz povećavanje shvaćanja da izvršilac može biti uhapšen. Vidljivi policijski službenici prilikom izvršenja lakšeg krivičnog djela mogu izazvati da potencijalni izvršioци vjeruju da je vjerovatnoća da će biti uhapšeni povećana.²¹ Nadalje, građani vjeruju u patroliranje policajaca kao metod neposredne kontrole kriminaliteta jer to jača kod građana osjećaj zajedničke sigurnosti i impresiju očuvanog društvenog poretka. Takvi policajci uživaju povjerenje i podršku lokalne zajednice zato što svojim djelovanjem znatno utiču na kvalitet života stanovnika sa kojima bukvalno svakodnevno komuniciraju. Tako se smanjuje mogućnost da neko nekažnjeno naruši ustaljeni poređak stvari.²²

Argument da je agresivna policijska politika prema manjim prekršajima smanjuje ozbiljna krivična djela je testirana u mnogim studijama provedenim u Sjedinjenim Američkim Državama.²³ Tako su Wilson i Boland (1978) koristili broj prekršajnih naloga u saobraćaju kao mjeru agresivne policijske politike. Njihova studija je utvrdila da postoji značajan negativni odnos između broja izdatih prekršajnih saobraćajnih naloga i broja izvršenih razbojništava u 35 gradova Sjedinjenih Američkih Država zaključujući da je agresivna policijska politika efikasna u suzbijanju kriminaliteta. Sampson i Cohen (1988) su proširili njihovo istraživanje proučavajući odnos stope hapšenja povodom remećenja javnog reda i mira i

21 Deane, G. et al. (2008), „Not ‘Islands, Entire of Themselves’: Exploring the Spatial Context of City-level Robbery Rates“, *Journal of Quantitative Criminology*, Vol. 24/4, 365.

22 Budimlić, M., *op. cit.*, 60-61.

23 Hall, D, Lin, L. (2009), „Cops and robbers in Cincinnati: a spatial modeling approach for examining the effects of aggressive policing“, *Annals of GIS*, Vol. 15/1, 61-65.

stope razbojništava te su utvrdili da u 171 gradu Sjedinjenih Američkih Država postoji značajan negativan odnos između stope hapšenja za remećenje javnog reda i mira i prijavljenih razbojništava. Whitaker et al. (1985) su koristili posmatranje 7.200 sati rada policijskih patrola da bi utvrdili da veliki broj zaustavljanja i pregleda sumnjivih osoba i vozila izvršenih od strane policije rezultiralo manjom stopom razbojništava. MacDonald (2002) je pronašao da u 164 grada Sjedinjenih Američkih Država visoka stopa hapšenja povodom remećenja javnog reda i mira i vožnje pod uticajem alkohola, kao i veliki broj službenika policije po glavi stanovnika, je značajno uticalo na smanjivanje stope razbojništva.

Međutim, nisu se sve studije složile sa zaključkom da je agresivna policijska politika doprinjela smanjivanju kriminala.²⁴ Tako su Novak et al. (1999) eksperimentisali na način što su u četverosedmičnom planu povećali prisustvo policije i njihovu aktivnost u određenim kvartovima u kojima je bio izraženiji kriminal. Tokom tog plana, policija je dobila instrukcije da vrši hapšenja za manje prekršaje, postojao je veliki broj policajaca na tom području a policijska vozila su bila prisutna na ulicama i danju i noću. Rezultati tog eksperimenta su pokazali da nije bilo značajnijeg smanjivanja razbojništava povodom tih policijskih akcija. U sličnoj studiji Weiss i Freels (1996) su radili sa policijskim službenicima kako bi oni promjenili svoj stil i kako bi mjerili te efekte. Tokom tog postupka uključeni policajci su povećali broj kontrole vozila u saobraćaju između 18,00 i 00,00 sati i vršili kontrolu vozila na vidljivim lokacijama. Slično Novaku et al. (1999), i oni nisu pronašli značajniji odnos između broja kontrolisanih vozila i broja razbojništava. U studiji o kriminalu u San Francisku, Macallair (2002) je pronašao slično smanjivanje kriminala kao u New Yorku, iako policija San Franciska nije usvojila agresivnu politiku. Takođe je i Ouimet (2004) proučavajući smanjivanje kriminala 1990. godine u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi, zaključio da je, za razliku od Sjedinjenih Američkih Država gdje se agresivna policijska politika smatrala kao razlog smanjivanja kriminala, i u Kanadi je takođe zabilježeno smanjivanje kriminala, iako ta država nije usvojila agresivnu policijsku taktiku. Postoje čak i mišljenja da agresivna policij-

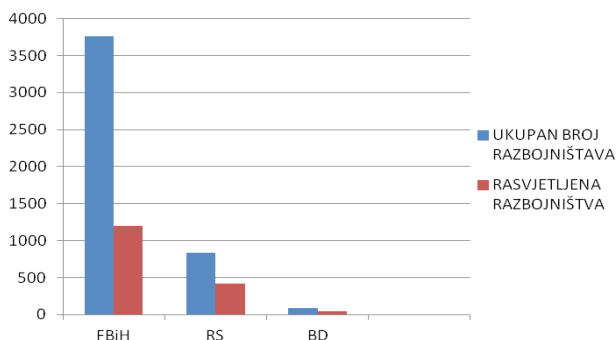
24 Ibid.

ska politika dovodi i do povećavanja kriminala. Tako Langworthy (1989) smatra da agresivni policijski metod ne samo da nije efikasan u smanjivanju kriminala, nego dovodi i do njegovog povećavanja u toj oblasti. Uobičajena zamjerka agresivnoj policijskoj politici je da se ona ne odnosi na uzrok problema, pa su tako Sherman et al. (1995) utvrdili da policijske akcije imaju malo dugoročnih učinaka na kriminal u toj oblasti, upoređujući to kao jednostavno sredstvo protiv bolova koje ne utiče na sam uzrok bola.

4. OTKRIVANJE I KAŽNJAVANJE IZVRŠILACA RAZBOJNIŠTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI

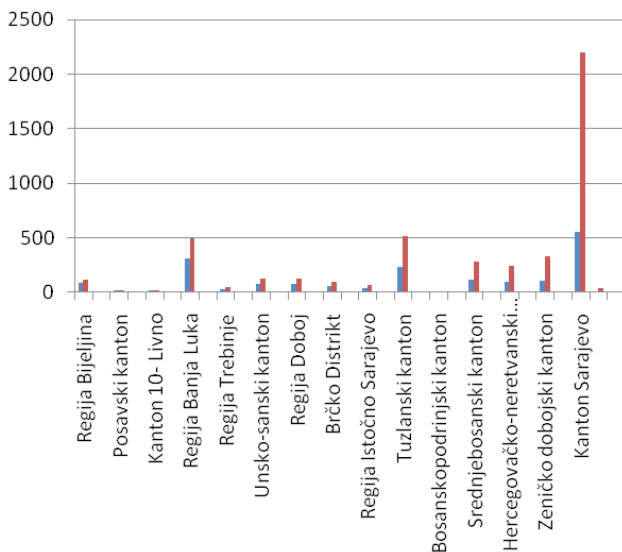
Od ukupnog broja razbojništava izvršenih u Bosni i Hercegovini u periodu od 2008. do 2013. godine rasvijetljeno je 35,7%, odnosno 1.673 prijavljena razbojništva, a što je manje u odnosu na opći procenat rasvijetljenosti svih krivičnih djela izvršenih u Bosni i Hercegovini koji iznosi 48,0%. Najveći broj rasvijetljenih razbojništava je na području Federacije BiH, gdje je i prijavljeno najviše ovih krivičnih djela, i to 1.195 razbojništva, a dok je u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu taj broj daleko manji i iznosi 424, odnosno 49 razbojništva. Međutim, gledajući procentualno u Federaciji BiH je najmanji procenat otkrivenosti razbojništava i iznosi 31,8%, a dok je u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu procenat rasvijetljenosti razbojništava daleko veći i iznosi 51,2% odnosno 53,3%.

Grafikon 1. Procenat rasvijetljenosti krivičnih djela razbojništava u Bosni i Hercegovini u periodu od 2008 do 2013. godine

Kada se posmatra procenat rasvijetljenosti razbojništava u pojedinim teritorijalnim oblastima u Bosni i Hercegovini, onda se može primijetiti da najveći procenat rasvijetljenosti u kantonima i regijama u kojima je evidentiran manji broj razbojništava, sa izuzetkom regije Bijeljine sa procentom rasvijetljenosti od čak 71,4% te regije Banja Luke sa 61,3%. Procenat rasvijetljenosti razbojništava manji od 50% imaju većina kantona u Federaciji BiH tako da Kanton Sarajevo, u kojem je evidentiran najveći broj razbojništava, ima procenat rasvijetljenosti tih krivičnih djela od svega 24,8% a slabiju rasvijetljenost ima samo Zapadnohercegovački kanton od 21,2%, ali koji ima i neuporedivo manji broj tih krivičnih djela.

Regija Bijeljina	80 (71,4%)
Posavski kanton	14 (66,7%)
Kanton 10- Livno	11 (64,7%)
Regija Banja Luka	303 (61,3%)
Regija Trebinje	25 (59,5%)
Unsko-sanski kanton	71 (56,8%)
Regija Doboј	67 (55,8%)
Brčko Distrikt	49 (53,3%)
Regija Istočno Sarajevo	37 (52,9%)
Tuzlanski kanton	230 (45,2%)
Bosanskopodrinjski kanton	3 (42,9%)
Srednjobosanski kanton	114 (41,5%)
Hercegovačko-neretvanski kanton	94 (39,2%)
Zeničko dobojski kanton	102 (31,1%)
Kanton Sarajevo	546 (24,8%)
Zapadnohercegovački kanton	7 (21,2%)

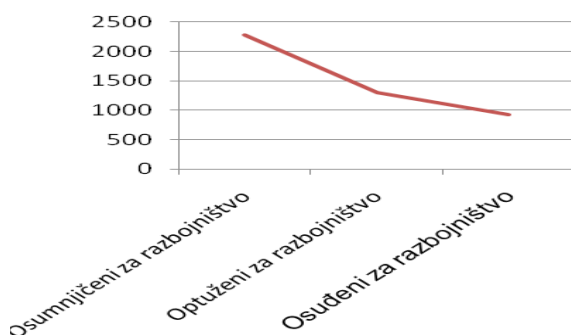

Grafikon 2. Broj rasvijetljenih krivičnih djela razbojništava izvršenih u Bosni i Hercegovini u periodu od 2008. do 2013. godine²⁵

25 Podaci iz grafikona 1 i 2 pribavljeni od Ministarstva unutrašnjih poslova FBiH, Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske te Policije Brčko Distrikta

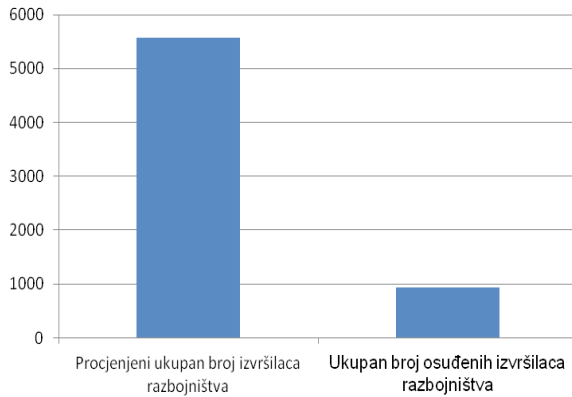
U vremenskom periodu od 2009. do 2013. godine policijski organi u Bosni i Hercegovini su nadležnim tužilaštvima prijavili ukupno 2.272 osumnjičena za krivična djela razbojništva što u prosjeku predstavlja oko 1,4 osumnjičenog na jedno rasvijetljeno krivično djelo razbojništva. U navedenom periodu su nadležna tužilaštva podigla optužnice protiv ukupno 1.203 optužena za krivična djela razbojništva čime su optužili svega 53,0% prijavljena osumnjičena, dok su istovremeno nadležni sudovi osudili ukupno 928 izvršioaca razbojništva čime su osudili 77,1% optuženih ili 40,8% prijavljenih osumnjičenih.

Grafikon 3. Broj osumnjičenih, optuženih i osuđenih osoba za krivično djelo razbojništva u Bosni i Hercegovini u vremenskom periodu od 2009. do 2013. godine²⁶

Ukoliko se činjenica da jedno razbojništvo u prosjeku izvršava 1,4 izvršioaca primjeni na ukupan broj razbojništava izvršenih u Bosni i Hercegovini u vremenskom periodu od 2009. do 2013. godine onda dolazimo do podatka da se može procjeniti da je u Bosni i Hercegovini u navedenom vremenskom periodu bilo aktivno oko 5.580 razbojnika, a dok je osuđeno svega 928 što čini svega 16,6% od ukupnog broja izvršilaca, čime nije ni približno stvorena izvjesnost kažnjavanja.

26 Podaci pribavljeni od Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine.

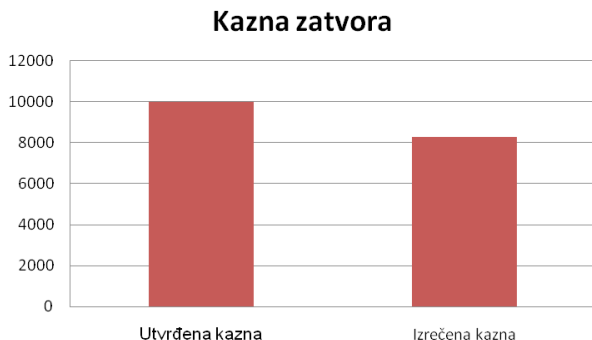
Grafikon 4. Procjenjeni ukupni broj izvršilaca razbojništava i osuđenih izvršilaca razbojništava u Bosni i Hercegovini u vremenskom periodu od 2009. do 2013. godine

Pored nepostojanja izvjesnosti kažnjavanja sudovi u Bosni i Hercegovini provode i blagu kaznenu politiku jer izriču nesrazmjerno niske kazne zatvora za izvršioce ovih krivičnih djela. Tako je analizom 298 pravosnažnih presuda koje su sudovi u Bosni i Hercegovini donijeli povodom razbojništava u periodu od 2008. do 2013. godine, i to njegovih kvalifikovanih, odnosno težih oblika²⁷, utvrđeno je da su sudovi u Bosni i Hercegovini povodom 377 kvalifikovana oblika razbojništava utvrdili kazne zatvora u ukupnom trajanju od 834 godine i dva mjeseca, što u prosjeku iznosi 26,6 mjeseci po jednom krivičnom djelu. Međutim, s obzirom da je u 53,4% slučajeva suđeno po pravilima realnog sticaja to su izrečene kazne manje za 18,3% u odnosu na izrečene. Tako su sudovi u Bosni i Hercegovini povodom 377 kvalifikovana oblika razbojništava izrekli

27 Za ove oblike krivičnog djela razbojništva su propisane sankcije od najmanje pet godina u članu 289. stav 2. Krivičnog zakona Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11 i 59/14) i u članu 283. stav 2. Krivičnog zakona Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, br. 10/03, 45/04, 6/05, 21/10 i 52/11), odnosno od pet do 15 godina u članu 233. stav 2. Krivičnog zakona Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 i 67/13).

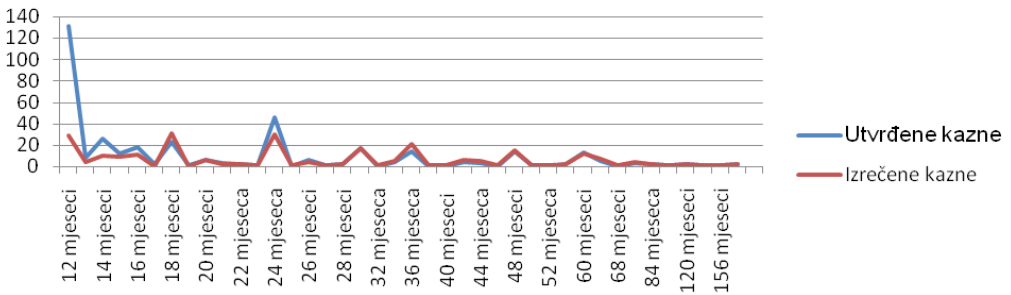
kazne zatvora u ukupnom trajanju od 689 godina, što u prosjeku iznosi 22 mjeseca po jednom krivičnom djelu ili 34,9 mjeseci po svakom izvršiocu.

Grafikon 5. Utvrđene i izrečene kazne za kvalifikovane oblike krivičnih djela razbojništava u Bosni i Hercegovini u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine²⁸

Sudovi u Bosni i Hercegovini su povodom kvalifikovanih oblika razbojništava utvrđivali i izricali kazne zatvora u trajanju od 12 mjeseci pa do 15 godina. Tako su sudovi u 76,1% slučajevima izvršiocima kvalifikovanih oblika razbojništava ublažavali kazne zatvora ispod zakonom propisanog minimuma, pa su najčešće utvrđivali kazne zatvora u trajanju do 24 mjeseca i to u 68,2% slučajeva, a pri tome su u uglavnom i to u 34,7% slučajeva utvrđivali kazne zatvora u trajanju od 12 mjeseci. Takođe su sudovi najčešće i izricali kazne zatvora u trajanju do 24 mjeseca i to u 54,3% slučajeva, a najviše su izricane kazne zatvora u trajanju od 18 mjeseci (12,3%), 24 mjeseca (11,9%) i 12 mjeseci (11,5%).

28 Podaci dobijeni na osnovu uzorka od ukupno 298 pravosnažnih presuda koje su donijeli sudovi u čitavoj Bosni i Hercegovini povodom izvršenih kvalifikovanih oblika razbojništava u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine, a koje je za potrebe ovog rada autor analizirao.

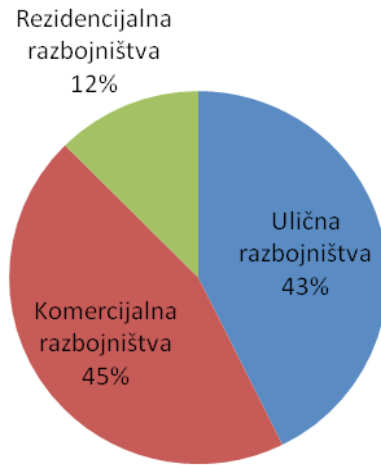

Grafikon 6. Utvrđene i izrečene kazne za kvalifikovane oblike krivičnih djela razbojništava u Bosni i Hercegovini u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine²⁹

5. RAZBOJNIČKI KRIMINAL NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

Na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2008. do 2013. godine izvršeno je ukupno 496 krivična djela razbojništva pri čemu najrasprostranjenija vrsta razbojničkog kriminala čine komercijalna razbojništva, odnosno razbojništva izvršena u poslovnim objektima i ulična razbojništva, odnosno razbojništva izvršena na otvorenom prostoru i javnim površinama, koja predstavljaju 44,8% i 42,7% ukupnog broja izvršenih razbojništava, a dok su rezidencijalna razbojništva, odnosno razbojništva koja se izvršavaju u stambenim objektima, zastupljena u znatno manjem broju te čine oko 12,5% razbojničkog kriminala.

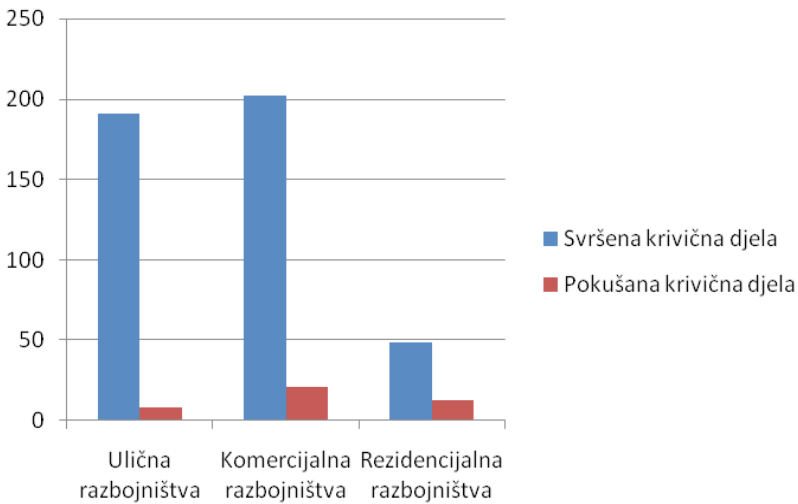
29 Podaci dobijeni na osnovu uzorka od ukupno 298 pravosnažnih presuda koje su donijeli sudovi u čitavoj Bosni i Hercegovini povodom izvršenih kvalifikovanih oblika razbojništava u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine, a koje je za potrebe ovog rada autor analizirao.

Grafikon 7. *Struktura razbojničkog kriminaliteta na području Tuzlanskog kantona u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine*³⁰

Ovakva struktura razbojničkog kriminaliteta je rezultat više faktora. Sa jedne strane, rezidencijalna razbojništva su najmanje uspješna, a obzirom da 21,0% rezidencijalnih razbojništava ostaje u stadiju pokušaja, pa u prosjeku jedno od pet razbojništava ostane nedovršeno. Ostale vrste razbojništava su znatno uspješnije pa je kod uličnih razbojništava procenat uspješnosti čak 95,3%, odnosno svega 4,7% uličnih razbojništava ostane u stadiju pokušaja, a dok je kod komercijalnih razbojništava procent uspješnosti 90,6%.

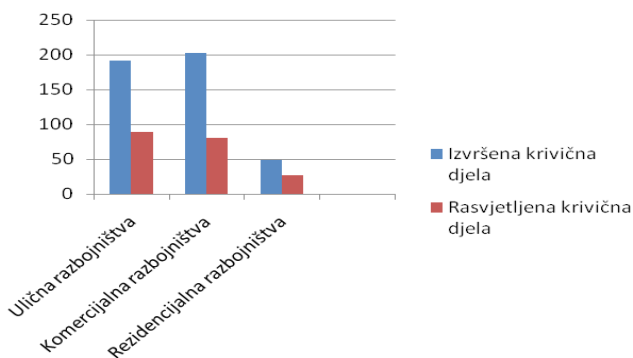
30 Podaci dobijeni na osnovu analize statističkih podataka Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona o izvršenim krivičnim djelima razbojništava na području Tuzlanskog kantona u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine.

Grafikon 8. Uspješnost izvršenja pojedinih vrsta razbojništava na području Tuzlanskog kantona u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine³¹

Sa druge strane, rezidencijalna razbojništva pored toga što imaju najmanji procenat uspješnosti imaju i najveći procenat rasvjetljenosti od 43,5%, pa se stoga izvršiocima rezidencijalnih razbojništava suočavaju sa većom vjerovatnoćom da, ne samo da djelo ostane nedovršeno nego i da budu uhvaćeni. Veći procenat rasvjetljenosti imaju i ulična razbojništva sa 42,0% a dok najmanji procenat imaju komercijalna razbojništva kod kojih se svega 35,9% djela uspješno rasvjetli, a koja su i najbrojnija na području Tuzlanskog kantona.

31 Podaci dobijeni na osnovu analize statističkih podataka Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona o izvršenim krivičnim djelima razbojništava na području Tuzlanskog kantona u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine.

Grafikon 9. *Rasvjetljenost pojedinih vrsta razbojništava na području Tuzlanskog kantona u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine*³²

6. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Programi prevencije razbojničkog kriminala su dugo vremena bili usmjereni ka smanjivanju mogućnosti izvršenja razbojništava kroz zaštitu pojedinih objekata napada, a malo je pažnje bilo posvećivano motivaciji, odnosno želji za izvršenjem razbojništva.³³ Međutim, prevencija razbojništava na ove načine ima dugoročne posljedice samo u izuzetnim slučajevima, a obično dovodi samo do privremenih promjena pa se razbojništva vrše u drugo vrijeme, na drugom mjestu ili nad drugim žrtvama. Iz tog razloga, efikasna prevencija razbojništava mora biti usmjerena i ka smanjivanju motivacije izvršilaca da vrše ova krivična djela. Naime, da bi neka osoba izvršila razbojništvo potrebno je da, sa jedne strane ima želju odnosno da je motivisan da ga izvrši, a sa druge strane da ima priliku, odnosno mogućnost za njegovo izvršenje.

Smanjivanje motivacije za izvršenje svih krivičnih djela, pa tako i razbojništava se primarno postiže uticajem na neposredne

32 Podaci dobijeni na osnovu analize statističkih podataka Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona o izvršenim krivičnim djelima razbojništava na području Tuzlanskog kantona u vremenskom periodu od 2008. do 2013. godine.

33 Stephens, G. (2003), „Global Trends in Crime“, Futurist, Vol. 37/3, 46.

društvene faktore kriminala kao što su nezaposlenost, siromaštvo, narkomanija i slično. Međutim, ovo se može postići samo kroz fundamentalne društvene promjene i to prije svega socijalno ekonomske promjene što je dugoročni postupak i za što Bosna i Hercegovina ima ograničene mogućnosti. Iz tog razloga se u Bosni i Hercegovini kao jedan od najvažnijih mehanizama smanjivanja motivacije izvršilaca krivičnih djela nameće upravo izvjesnost kažnjavanja i stroga kaznena politika sudova, a obzirom da je to jedini aspekt primarne prevencije koja se može provesti bez fundamentalnih društvenih promjena. Nažalost, i u ovoj oblasti Bosna i Hercegovina ima nepravdano loše rezultate. Tako je procenat rasvjetljenosti razbojničkog kriminala na veoma niskom nivou i slabiji od prosječnog procenta rasvjetljenosti, za što ipak donekle postoje i opravdani razlozi. Tako je za agresivniju policijsku politiku ipak potrebno dodatno ulaganje u povećanje broja policijskih službenika i njihovu bolju opremljenost. Sa druge strane, i saradnja građana sa policijskim službenicima u Bosni i Hercegovini nije na zadovoljavajućem nivou, a što je naročito bitno obzirom da rad na otkrivanju i razjašnjavanju razbojništava, a i uspješnost izvršavanja policijskih poslova u cjelini značajno ovisi o saradnji policije sa građanima³⁴. Tako je u Bosni i Hercegovini prema rezultatima ankete koja je sprovedena tokom 2008. i 2009. godine od strane Švicarske agencije za razvoj i saradnju³⁵ najmanje četvrtina građana smatra da je policija korumpirana i da na njihov rad utiče politika. Ovi negativni rezultati su veoma zabrinjavajući, a naročito kada se uporede i sa godišnjim izvještajem Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2012. godinu³⁶ u kojem se navodi da je povećan broj žalbi građana na rad policije, a u kojima se najčešće navodi da je policija neefikasna, da zloupotrebljava položaj, da prekoračuje data ovlaštenja, na razne načine primjenjuje silu te ima ponižavajući odnos prema građanima. U izvještaju se takođe navodi da policija često pokreće prekršajne postupke i protiv osoba koje su prijavile nezakonita ponašanja što je posebno izraženo u slučajevima narušavanja jav-

34 Pavišić, B. *et al.*, 257.

35 Dostupno na (<http://www.policijabdbih.gov.ba>).

36 Dostupno na (<http://www.ombudsmen.gov.ba>).

nog reda i mira. Ovaj lični stav građani stvaraju na osnovu različitih informacija, a osnovne bi trebale biti njihovo lično iskustvo u kontaktima sa policijom. Međutim, relativno mali broj građana ima lično iskustvo sa kriminalitetom i policijom. Tako se, prema rezultatima istraživanja koje je sprovedeno u Bosni i Hercegovini tokom 2008. i 2009. godine od strane Švicarske agencije za razvoj i saradnju³⁷, veliki broj građana u Bosni i Hercegovini i to 87,2% u 2008. i 77,0% u 2009. godini izjasnilo da uopće nije bila u kontaktu sa policijom iz bilo kojeg razloga. Lično iskustvo ovih osoba koji su bili u kontaktu sa policijom je polovično pozitivno jer su se oni u 59% slučajeva u 2008. i 50,2% slučajeva u 2009. godini izjasnili da su zadovoljni načinom na koji se tada prema njima policija odnosila. S tim u vezi, ukoliko bi se za izgradnju ličnih stavova prema policiji uzimalo samo lično iskustvo onda bi svega 8-12% građana Bosne i Hercegovine imalo negativni stav prema policiji. Međutim, velika većina građana osnovne informacije o policiji dobijaju putem sredstava javnog informiranja i medija. Tako je, prema nacionalnom istraživanju javnog mnjenja provedenog u Republici Hrvatskoj 2009. godine, dvije trećine ispitanika izjavilo da informacije o policiji dobijaju putem televizije. Novine i časopisi glavni su izvor informacija za otprilike svakog desetog građanina, a podjednaki broj navodi iskustvo i to bilo lično bilo bliskih osoba.³⁸ Međutim, mediji kao izvori informacija o radu policije i nisu toliko pouzdani jer su usmjereni prema senzacionalističkim događanjima i masovnom kriminalitetu čime se stvara slika o neefikasnosti policije.

Iz tog razloga bi u Bosni i Hercegovini policijski službenici trebali primjeniti proaktivnu politiku, odnosno da se strategija promjeni sa dominantnog reaktivnog oblika na znatno preventivniji oblik,³⁹ odnosno da se paralelno i sinhronizovanom provodi pojačana operativna kontrola i kriminalistička obrada koje imaju

37 Dostupno na (<http://www.policijabdbih.gov.ba>).

38 Borovec, K. (2012), „*Studija slučaja kroz analizu medijskog sadržaja- zločin Ivana Korade*“, *Kriminologija i socijalna integracija*, Vol. 20, broj 2, 2.

39 Forst, B., *Managing Criminal Investigatio*, u: M.A. DuPont-Morales *et al.*(eds.), *Handbook of Criminal Justice Administration*, Penn State University, Pennsylvania, 2010, 116-117.

za cilj rasvjetljavanje već izvršenih djela i pronalaženje i hvatanje njihovih izvršilaca, ali i spriječavanje novih istovrsnih ili srodnih krivičnih djela⁴⁰. Pri tome bi policija, sa jedne strane, trebala aktivnije postupati u suzbijanju svih asocijalnih ponašanja te provoditi agresivniju policijsku politiku, odnosno povećati broj policijskih službenika na pojedinim patrolnim sektorima i intenzivnije vršiti legitimisanje i kontrolu sumnjivih osoba, čime će obeshrabriti potencijalne razbojnike i povećati mogućnost za spriječavanje započetog razbojništva i hvatanje izvršilaca, a dok sa druge strane povećati povjerenje koje građani imaju prema njima razvijajući jedan partnerski odnos te građane aktivnije uključiti u mjere društvene zaštite putem raznih oblika neformalnog nadzora.

Nesumljivo je da upravo veći procenat rasvjetljenosti i otkrivanja izvršilaca krivičnih djela razbojništava može demotivisati potencijalne izvršioce ovih krivičnih djela i preusmjeriti ih ka činjenju nekih drugih nenasilnih imovinskih delikata. Tako je na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2008. do 2012. godine zabilježeno najmanje razbojništava izvršenih u stambenim objektima, tako da ova vrsta razbojništva čini svega oko 12,5% razbojničkog kriminala. Ovakav mali broj ovih vrsta razbojništava nesumljivo je rezultat činjenice da, pored toga što su procentualno najmanje uspješna, i što je najveći procenat rasvjetljenosti upravo kod ove vrste razbojništava. Da je procenat rasvjetljenosti i otkrivanja izvršilaca krivičnih djela razbojništava u direktnoj korelaciji sa brojem izvršenih razbojništava potvrđuje i činjenica da je na području Tuzlanskog kantona u posmatranom vremenskom periodu najviše razbojništava izvršeno u poslovnim objektima, iako su ona manje uspješna od razbojništava izvršenih na otvorenim prostorima, ali ujedno imaju i manji procenat rasvjetljenosti. Dakle, za izvršioce ovih krivičnih djela, prilikom odabira meta napada, bitnije je da se susreću sa manjim rizikom da budu otkriveni nego da djelo ostane nedovršeno.

Za razliku od loših rezultata u postupku otkrivanja i dokazivanja krivičnih djela razbojništava, za što postoje donekle i oprav-

40 Korajlić, N., *op. cit.*, 67-68.

dani razlozi, kaznena politika sudova u Bosni i Hercegovini je neopravdan nezadovoljavajuća. Tako bi sudovi u Bosni i Hercegovini prilikom odmjerenja kazni izvršiocima razbojništava trebali dosljednije primjenjivati krivične zakone, te izricati kazne zatvora u zakonom propisanim granicama, a ublažavati kazne samo u iznimnim slučajevima, a ne u pravilu kao što to sada čine. Ovo iz razloga što represivna kaznena politika razbojničkog kriminala ipak ima neke preventivne učinke pa tako može odvratiti profesionalne razbojnice čije su najčešće mete novčarske institucije od bavljenja ovim vidom kriminala te ih preorjentisati na bavljenjem drugim oblicima kriminala kao što su teške krađe čije su sankcije daleko blaže. Pored toga, pooštavanjem krivičnih sankcija i izricanjem dužih zatvorskih kazni za krivična djela razbojništva se izvršioци ovih krivičnih djela zatvaraju na duže vrijeme, te se za taj period štite građani i njihova imovina od razbojničkih napada tih osoba.

Dakle, prema sadašnjem stanju u Bosni i Hercegovini ni kaznena a niti policijska politika ne djeluje preventivno ka suzbijanju razbojništava, a obzirom da se izvršioци ovih krivičnih djela susreću sa relativno manjim rizikom da budu indentifikovani i procesuirani te adekvatno kažnjeni, a ukoliko se uzme u obzir da su razbojništva veoma efikasna, odnosno u pravilu se izvršavaju, a ne ostaju u stadiju pokušaja, to je jasno da ovaj oblik kriminala predstavlja veoma poželjnu djelatnost za veliki broj kriminalno aktivnih osoba. Iz tog razloga bi Bosna i Hercegovina što hitnije trebala preuzeti aktivniju policijsku politiku kao i strožiju kaznenu politiku kako bi se prevenirao razbojnički kriminal koji će u suprotnom u domaćim socijalnim i ekonomskim uslovima evidentno doživiti ekspanziju.

LITERATURA:

1. Babić, M., Filipović, LJ., Marković, I., Rajić, Z. (2005) *Komentari Krivičnih/Kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini*, Savjet/Vijeće Evrope i Evropska komisija, Sarajevo.
2. Bennet, T., Brookman, F. (2008) „*Violent street crime: Making sense of seemingly senseless acts*“, *International Review of Law, Computers & Technology*, 22/1/2.

3. Blumstein, A. (2006) „*The Crime Drop in America: an Exploration of Some Recent Crime Trends*“, *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, Vol. 7.
4. Borovec, K. (2012) „*Studija slučaja kroz analizu medijskog sadržaja- zločin Ivana Korade*“, *Kriminologija i socijalna integracija*, Vol. 20, broj 2.
5. Budimlić, M. (2010) *Primjenjena kriminologija*, Fakultet za kriminologiju, kriminalistiku i kriminološke studije, Sarajevo.
6. Deane, G., Messner, S.F., Stucky, T.D., McGreever, K., Kubtin, C. (2008) „*Not ‘Islands, Entire of Themselves’: Exploring the Spatial Context of City-level Robbery Rates*“, *Journal of Quantitative Criminology*, Vol. 24/4.
7. Dujmović, Z., Mikšaj-Todorović, Lj. (2001) „*Protok vremena od počinjenja kaznenog djela razbojništva do otkrivanja indentiteta počinitelja od strane policije*“, *Kriminologija i socijalna integracija*, Vol 9 (2003), broj 1-2.
8. Forst, B., *Managing Criminal Investigatio* , u: M.A. DuPont-Morales et al. (eds.), *Handbook of Criminal Justice Administration*, Penn State University, Pennsylvania, 2010, 116-117.
9. Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti institucije Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2012. godinu, 2013. (online), Ombudsmen za ljudska prava, Banja Luka, Dostupno na (<http://www.ombudsmen.gov.ba>).
10. Hall, D, Lin, L. (2009) „*Cops and robbers in Cincinnati: a spatial modeling approach for examining the effects of aggressive policing*“, *Annals of GIS*, Vol. 15/1
11. Korajlić, N. (2012) *Istraživanje krivičnih djela*, Pravni fakultet univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.
12. Korać, H., Ivanović, A., Begović, A. (2010), *Prevenција kriminaliteta*, Univerzitet u Novom Pazaru, Beograd.
13. Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11 i 59/14).

14. Krivični zakon Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 i 67/13).
15. Krivični zakon Brčko Distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, br. 10/03, 45/04,6/05, 21/10 i 52/11).
16. Kruize, P. (2001) *“Preventive and Repressive Strategies to Limit the Number of Commercial Robberies in Denmark“*, Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention, Vol. 2/2.
17. Muratbegović, E. (2010) *Kriminalistička prognostika i prevencija*, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo.
18. Pavišić, B., Modly, D., Veić, P. (2006) *Kriminalistika*, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb.
19. Rezultati anketa projekta „Rad policije u zajednici u BiH“, 2009. (online), Švicarska agencija za razvoj i saradnju. Dostupno na (<http://www.policijabdbih.gov.ba>.)
20. Simić, B. (2009) „Savremeni koncept policijskog rada u okviru zajednice“, Bezbednost, broj 3/2009.
21. Soković, S. (2011) „Savremene globalne tendencije u kontroli kriminaliteta (karakteristike,prespektive i osvrt na domaće prilike)“, Crimen, broj 2/2011.
22. Stephens, G. (2003) „Global Trends in Crime“, Futurist, , Vol. 37/3.
23. United Nations (2010) *Handbook on the Crime Prevention Guidelines*, International Centre for the Prevention of Crime, New York.
24. Vuković, S. (2009) „Principi zakonitosti i legitimnosti u postupanju policije u prevenciji kriminaliteta“, Bezbednost, broj 1-2/2009.
25. Wright, R, Scott, H.D. (1996) „Robbers on Robbery: Prevention and the Offender“, National Institute of Justice.

SIGNIFICANCE IDENTIFY AND PUNISHMENT PERPETRATORS OF ROBBERIES IN THE PREVENTION ROBBERY CRIME IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

ABSTRACT

This paper discusses the importance of certainty of punishment and sentencing policy as a preventive effect on reducing robberies in Bosnia and Herzegovina, i.e. to reduce the motivation of robbers to committing this type of crime. Here the author takes the view that the certainty of punishment and strict penal politics one of the most important mechanisms to reduce the motivation of perpetrators of offenses in Bosnia and Herzegovina, and it is the only aspect of primary prevention that can be implemented without fundamental social change. Author it is also, on the basis of analysis of robbery in Bosnia and Herzegovina and Tuzla Canton in the period from 2008 to 2012 found, concludes that the percentage of robbery crimes solved and penal politics does not contribute to the prevention of this type of crime in Bosnia and Herzegovina, and that the perpetrators these crimes face a relatively low risk of being identified and prosecuted or adequately punished and which directly affects the number and type of robberies.

Keywords: *robberies, prevention, detection perpetrators, penal policy*